

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kőíratok visszadási
vagy megőrsére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A husdrágaság kérdése.

Írta: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.

A husdrágaság nem máról-holnapra állott be, lassanként fejlődött a kormány és társadalom nembánomsága révén rossz takarmánytermésű évek következményeképpen. Évek óta hívjuk fel már mi is, de osztrák gazdatársaink is a kormány és a társadalom figyelmét a szertelen közvetítés káros hatásaira, most, hogy a baj az egész vonalon megvan s a termelő és fogyasztó között épp az élelmezést feleslegesen és felette megdrágítja, ez a tény végre hivatalos megállapítást nyert ugy nálunk, a földművelésügyi miniszter révén, mint Ausztriában az osztrák kormány részéről.

Ezen a bajon csakis úgy segíthetünk, ha hatóság és társadalom vállvetve közreműködik a felesleges közvetítés kiküszöbölésén megfelelő intézmények létesítésével.

A társadalomnak feladata vásárpénztár, nagyvágók, fogyasztási szövetkezetek révén közelebb hozni a fogyasztást a termeléshez. A kormánynak feladata olcsó hitelről gondoskodni a gazda részére, hogy az állathizláláshoz szükséges fergőtőkét a gazda ne az állatközvetítő-től kapja nagy uzsorakamatra, hanem egy olyan forrásból, amely a nyugodt állatértékesítésre be nem folyik, s e téren a gazdának szabad kezét enged.

A kormánynak feladata a husfogyasztási adók eltörlésével, a községi illetékek

megszüntetésével a husfogyasztást olcsóbbá tenni. A legfontosabb élelmiszernek a megadóztatása antiszociális, mert legérzékenyebben a szegényebb kereseti osztályokat nyomja az adóprés.

Az állam feladata a colis agricoles intézményét mielőtt életbe léptetni. Hány gazda rendezkednék be arra, hogy terményét közvetlenül a fogyasztónál helyezze el, ha a vasutak colis agricoles intézményét életbe léptetnék s ha a különböző fogyasztási adók a husnak ily vasuti csomagokban való házhoz szállítását meg nem nehezítenék.

A legfontosabb feladata azonban a kormánynak az állattenyésztés fellendítése. S itt ki kell mondanunk azt a véleményünket, hogy bár a mostoha évek szűk takarmánytermésének az állattenyésztésre gyakorolt káros hatását teljesen kiküszöbölni nem lett volna s nem is lesz lehetséges a jövőben sem, de megfelelő intézkedésekkel s a nép megfelelőbb gazdasági nevelése esetén a magyar állattenyésztés sem maradt volna mögötte a fogyasztás által támasztott jogos igényeknek. Ismételt megállapíthatjuk az általunk annyiszor hangsúlyozott igazságot, hogy az állattenyésztésnek, általában gazdasági kérdéseknek központi kezelése gyakorlati eredményeket nem szülhet.

Hiába van meg a nagy állattenyésztési felügyelői, illetve ma már gazdasági felügyelői szervezet, e szervezet működésének gyakorlati eredménye vajmi csekély

s illetve nem az, aminek lennie kellene az esetben, ha a kormány a gazdatársadalom szervezésére egyidejűleg a kellő gondot fordította volna.

Nem elég, hogy az állam hivatalokat teremtessen, hanem szükséges, hogy magát a társadalmat tanítsa önálló adminisztratív működésre mert, a társadalom olcsóbban és gyakoriabb módon látja el ezeket a teendőket. Tessék létesíteni egy érdekképviseleti szervezetet s ennek révén állattenyésztési egyleteket, amelyek míg területük állattenyésztésének minőségi és mennyiségi fejlesztésére gondot fognak fordítani, a mellett majd ránevelik a gazdát arra is, hogy takarmányával okos módon gazdálkodjék s bőséges esztendőkből ne kótyavetyélje el azt, hanem gondoljon a holnapra, a szűkebb esztendőkre s megtanítja arra is, hogy értékes tenyészállatai eladása helyett takarmányvásárlással tartsa fenn azt a fontos termelőtőkét, a melyet az állomány mindenkor képvisel.

Meg kell szüntetni a növendékállat pusztítást is, de megint nem rendeletekkel, hanem a nép nevelésével, a községi fogyasztók szervezésével és megfelelő felvilágosításával, mert a mi kisigényű és kisfogyasztású községeink csakis szövetkezve lesznek képesek arra, hogy növendékállat vágatásáról lemondjanak.

Minden eszközzel elő kel segíteni a külföldi tenyészanyag behozatalát is. Ez a leghasznosabb befektetés, mert verseny-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fehér moly.

L. I. Beeston.

Orvos vagyok s a nevem Tredways. Mult év március havának második hetében egy barátomnál voltam látogatóban, Bucksban, Meirs William kapitánynál, a ki tizenhét év előtt hagyta el a katonai szolgálatot s penzióba vonult, teljesen régiséggyűjtési szenvedélyének élve.

Hárman voltunk nála vendégek ebben az időben: Hollis hadnagy, Rossiter kapitány és csekélységem. Csupa legényember. Egy délután ebédhez öltözködtem, mikor ablakomból láttam, hogy egy szekér csendes lépésben közeledik a házhoz. Mikor a kapualjba ért, hallottam a háziur hangját, amint az ináshoz szólt:

— Az Istenért, Clarkson, vigyázzon!

Majd alattam folytatódott a léptek s a háziur ismét csak azon az aggódó hangon beszélt.

Tíz perccel később elkészülve öltözködéssel, lementem a lépcsőn az ebédlő felé. Az alsó szoba előtt elmenve, valami különös hidegség fogta el a testemet s csaknem megakasztotta járásumat. Azok közé a furcsa, ideges reszketések közé tartozott ez az érzés, a mily-

neket a tulfárasztott és nervotikus betegek irnak le orvosuknak. Én magam elpusztíthatatlan egészségnek örvendek, de ez a dolog megijesztett.

— Tulságosan kimelegedtem ma délután s megfáztam lovaglás közben, szóltam önmagamnak, de nem hittem egészen ezt magam sem, s még egyszer visszafordultam, s ugyanazon a helyen ugyanazok az érzések vettek erőt rajtam. — Az áldóját! — mormogtam s odalépve a folyosó lámpájának villamos gombjához, hirtelen felcsavartam azt. Szégyeltem, de félelmet éreztem, különös, természetellenes rettegést. A nagy világosság azonban magamhoz térített.

Az ebédlőbe érve, Rossiter kapitányt és háziuramat beszélgetésbe merülve találtam. Nemsokára egészen megfelejtkeztem a történetekről.

— Hollis elkésett — jegyezte meg Meirs kapitány.

Alig hogy beszélt, kinyílt ez ajtó s bejött a hadnagy.

— Bocsánat, hogy ennyire késtem — mormogta, s a mint rápillantottam, láttam, hogy valaminek történni kellett vele. Halálsápadt volt.

Ebéd alatt nem beszélt, keveset evett, de annál többet ivott. A háziur egyre Egyiptomról regélt s nem vette észre a hadnagy különös

viselkedését. Rossitert pedig annyira elfoglalta az evés, hogy igazán nem is jutott volna hely a fejében más gondolatra.

Egy óra mulva félre hitt engemet Hollis: — Ön orvos, — mondta — ne tartson betegnek, de ügyelje meg az érlökésemet.

Egy kissé gyorsabban vert az a szokott-nál, de én ezt a bornak tulajdonítottam.

— Még nem hal meg, — szóltam mosolyogva — de mi baja van?

— Talán megfáztam.

— Remélem nem. Seddig legalább semmi jelét nem látom annak.

— Tulságosan kimelegedtem ma délután s talán megfáztam lovaglás közben — mormogta ő.

Tulajdon szavaimnak ez az ismétlődése szinte megijesztett. Vajjon Hollis is érezte a furcsa hidegpépet? Hálószozája az enyim mellett volt, neki is arra kellett elhaladni, a merre nekem.

De Hollis úgy látszik, megnyugodott. Kiment a szobából, s hallottam, hogy arra vette útját, a merre ebéd előtt jártam. Az alsó szoba előtt megállt: hallottam, a mint megpróbálta a kilincset kinyitni. De az ajtó zárva volt. Ekkor megfordult s ismét lejött. Ugy tetszett nekem, mintha a vér visszatért volna arcába. Többet beszélt most már, mint mi összevéve, s foly-

társaink tenyészanyagát csökkentjük s a magunkét növeljük ez által.

Mindezek az állattenyésztés felendítésére irányuló törekvések benne vannak az új földmívelésügyi miniszter programjában s csak az a kívánatos, hogy ezt a programot gyakorlati kézzel valósítsa meg. Nagy könnyebbségére van a husdrágaság, a mely még azon körök érdeklődését is felkeltette az állattenyésztés fontossága iránt, amelyek állandó gyűlölködéssel kísérték a kormányt és törvényhozásnak minden olyan intézkedését, a mely a mezőgazdasági termelés fellendítését célozta.

Felette kívánatos tehát; hogy a földmívelésügyi miniszter ezt a kedvező hangulatot ügyesen kihasználva gyakorlati javaslatokkal járuljon a legközelebbi parlamenti üléshez, gondoskodván oly intézmények létesítéséről, a melyeket egy következő miniszter szeszélye meg nem dönthet.

A husdrágaság kérdésén pedig át kell esnünk. A közvetítés kiküszöbölésével a városok és fogyasztók sokat segíthetnek magukon addig is, míg majd egy bő takarmánytermésű év nyomán a husárok önként csökkenni fognak. Ez a jövő tavasznál előbb nem várható. Akkor is csak abban az esetben, ha a jövő év takarmányszállításai már biztatók lesznek.

Tisza István a delegáció elnöke. A delegáció elnökei tudvalevőleg felváltva képviselők és főrendek. Az idén főrend van a soron. Mint értesülünk a delegáció elnöke gr. Tisza István lesz az idén. Külügyi referens Láng Lajos lesz.

ton szivarozott. De nekem sehogysem tetszett a magaviselete.

II.

Másnap reggel, mikor a lunch-höz ültünk, Hollis öt évvel látszott idősebbnek, mint a megelőző este. Az arca sápadt és álmatlan volt, s magaviselete nagyfokú izgatottságról tett tanúságot. Egész nap a szobában maradt s olvasott, de mikor felgyultak a lángok, visszatért jókedve s újra beszélni kezdett.

— Csodálkoztatok, ugy-e, hogy mi bajom van? — kérdezte vidáman. — Elmondom nektek, ha meghallgattok.

Olyan furcsa álmot álmodtam az éjjel, hogy soha sem fogom elfelejteni. Egy nagy, oszlopcsarnokban voltam, mely nagyon magas volt. Az oszlopok között fekete márvány szörnyek álltak, rettenetes, iszonyatos rémek. Mindenik fölött világámpa függött s remegő világossága fénybe burkolta a kőszörny arcát.

Álmomban is úgy éreztem, mintha ez a világ egy más világ volna, a hol soha élő ember nem járt. Valami rettenetes, névtelen borzalom lett urrá felettem. Lassan mentem előre az oszlopcsarnokban, míg végre egy még szélesebb helyre értem, hol magas, élő emberek álltak, talpig fegyveresen, nagy mozdulatlanságban. Mindenik mintha rám nézett volna s szemük tekintete mintha fenyegetne.

E pillanatban szivettépő sikoltás hallatszott s a kőszörnyek gunyosan ismételték e sikoltást. Ekkor vettem észre csak a katonák kettős sorai

Vilmos császár újabb nyilatkozata.

Azt a jerichói lármát, mely a liberális sajtóban világszerte fogadta Vilmos császárnak königsbergi beszédét, most fokozni fogja az a beszéd, melyet a császár tegnap nyugatporoszországi *Marienburgban* mondott. A beszédet a nyugatporoszországi tartomány tisztelére adott diné alkalmával mint pohárköszöntőt mondotta a császár.

A császár először hangoztatta, hogy a kereskedelem, hajózás és mezőgazdaság harmonikus együttműködése virágoztatták fel a tartományt. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy az ország zavartalanul élvezhette azon békét, amelyet a német nép nagy császára alatt negyven évvel ezelőtt kivivott.

— E történelmi kastély, — folytatta a császár, — valamint a lovagrendek a mellett tanuskodnak, hogy *Németország és a kereszténység* elválaszthatatlanul össze vannak kapcsolva. Illusztrációja ez annak a szónak, amit legutóbb Königsbergben kimondottam. Miként boldogult nagyatyámat és magamat *Úrunk és Istenünk legmagasabb megbízásából dolgozóknak tüntettem fel*, akkét tételzem ezt fel minden becsületes keresztényről, bárki legyen is az.

A császár ezután ajánlotta a felekezetek és törzsek közötti testvéri együttműködést. Fogjon kezét az egyik párt a másikkal, ha arról van szó, hogy hazánkért dolgozunk. Az egyik felekezet viseltesse szeretettel a másik iránt. Minden nehézséget le lehet győzni kölcsönös szeretettel és tisztelettel, ha e nehézségeket s felsőbb hatalmak által elének helyezett próbaköveknek tekintjük. Hogy önök engem meg fognak érteni, — végezte a császár — arra nézve biztosíték e tartomány érzülete. Nyugat-Poroszország tartománya hurrah, hurrah!

között egy fehér márvány trónt, a melyen egy hosszú, fekete szakállú férfi ült. Ruhája tele volt aggatva ékszerekkel. Előtte egy nőalak térdelt, hosszú haja a földet seperte. Nem értettem mi az, a mit oly szenvedélyesen kér, de tudtam mégis, hogy az életéért könyörög. Fehér karjai átölelték a férfi lábát, de a férfi arca sötét volt a haragtól.

Hollis elhallgatott. Háziurunk előre hajolt s mohón leste a hadnagynak minden szavát.

Ekkor felugrott a trónon ülő férfi. A katonák közül egy előre lépett s egy tört adott át neki. A király felemelte a tört s egész erejével a nő felé sujtott. A gyönyörű szép teremtes oldalt esett le a köre s mielőtt meghalt volna néhány szót suttogott. Ugyan-e pillanatban, fekete hajának hullámaiból egy hófehér molylepke repült ki. A gyilkos meglátta a lepke s nem bírta levenni róla a szemét. A lepke a homloka fölött keringett s aztán hirtelen leszállt reá. A gyilkos felordított, kinyújtotta karját s felbukott. Ekkor felébredtem.

Egyszeriben tisztában voltam vele, hogy a Williams vendége vagyok, Angliában egy falusi kastélyban. De hiába. Az álmom rettenetessége annyira uraskodott rajtam, hogy katonai létemre kénytelen vagyok bevallani, az a szoba a névtelen rémületnek, a háborzongató félelemnek lett tanyája a számomra. Egy óra hosszat nem bírtam mozdulni, ekkor hajnalodni kezdett, felkeltem, az ablakhoz vánszorogtam s a napfény látása kissé megnyugtatót.

(Vége köv.)

A jövő évi virilisek névjegyzéke.

Nagyvárad város 122 legtöbb adót fizetője.

Az 1911. évre érvényes legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítását megkezdték Nagyvárad városánál. A munkálatok alapjául a városi adóhivatal kimutatásba foglalta 122 adózójának a névsorát. Tulajdonképpen csak 62 virilise van Nagyvárad városának, de ezért szükséges száznál is több adózót felvenni a kimutatásba, mert az adók életszeres számítása jogán sokan előlépnek a tényleg magasabb összeget fizetők elé.

Annyit már konstatálni lehet, hogy a virilisek között a jövő évben, a mostanihoz viszonyítva, nagyobb változások lesznek. Így teljesen bizonyos, hogy Weiszlovits Emil, Weiszlovits Gyula, Wallerstein Ferenc, Teszler Simon, dr. Demetrovits Elek, dr. Kertész Ferenc új tagokul bekerülnek a törvényhatóságba. A legkisebb adóösszeg, amelylyel bejutnak a legutolsó a virilisek közé, valószínűleg a jövő évben is 1400—1500 korona körül lesz.

A városi adóhivatal által készített kimutatásban a következő 122 adózó szerepel:

Weisz Mó 6842.82 K, Oláh Ferenc 5361.57 K, Diósi Lajos 5313.36 K, id. Guttman József 4670.92 K, Andrányi Károly és fia 4577.59 K, Moskovits Miksa 4312.75 K, Bog-nár Sándor 4273.02 K, Weiszlovits Emil 2251.73 K, Weiszlovits Gyula 2251.73, Deutsch K. I. 3142.40 K, Grosz Sándor 2785.94 K, Fábry József 2681.56 K, dr. Váradi Ödön 2677.61 K, ifj. Moskovits Mór 2627.17 K, Weinberger Lajos 2404.26 K, dr. Löblé László 2402.29 K, dr. Munk Béla 2383.80 K, Moskovits Farkas 2322.43 K, Rendes Vilmos 2305.41 K, Incze Lajos 2225.09 K, Rimanóczy Kálmán 2172.37 K, Wallerstein Ferenc 2165.37 K, Schwarcz Hermann 2065.54 K, Farkas Izidor 2046.40 K, Kiss Károly 2033.37 korona, Klein Sámuel 1950.26 korona, Moskovits Adolf 1939.75 korona, Levitter Miksa 1931. K, dr. Hoványi Géza 1930.16 K, dr. Moskovits József 1906.38 K, Leitner Márton 1866.62 K, Rothbart Bernáth 1855.40 K, Kepes Ignác 1835.66 K, Teszler Simon 1829.18 K, Wallerstein Dániel 1825 K, dr. Weimann Jenő 1663.38 K, Schüller József 1660.50 K, Harmath Károly 1651.66 K, id. Moskovits Mór 1620.16 K, Molnár Henrik 1619.20 K, Reissner Ede 1585.38 K, Markély János 1481.59 K, Farkas József 1478.84 korona, Weiszlovits Lajos 1474.30 K, Weisz Salamon 1473.36 K, Kárpáti Miklós 1470.99 K, Breiter Armin 1448.90 K, Sebestyén Lajos 1446.26 K, dr. Nyiry Béla 1413.10 K, ifj. Ullmann Izidor 1747.33 K, ifj. Berger Sámuel 1373 — K, Oláry Gyula 1362.38 K, Fodor Iszó 1350.50 K, Incze Lipót 1333.78 K, dr. Kurländer Ede 1333.48 K, Rádi Ödön 1319 — K, Lövinger József 1611.97 K, Rimanóczy Béla 1299.72 K, dr. Moskovits Miklós 1281.38 K, Aufrecht Mór 1270 — K, ifj. Popper József 1254.84 K, dr. Demetrovits Elek 1205.34 K, Benedek Dávid 1175.20 K, Mis-kolczy Barna 1159.97 K, Ullmann Sándor 1151.30 K, Róthbárt Ede 1109.13 K, dr. Kertész Ferenc 1105.80 korona, Rothbart Ignác 1102.46 korona, dr. Mihály Lajos 1101.50 K, B. Szentkereszt Zsigmond 1080 — K, Schwarcz József 1076.38 K, Fröhlich János 1073.82, dr. Hoványi Gyula 1070.91 L, Glück Mór 1045.94 K, Brüder Jenő 1037.16 K, Leitner Lázár 1028.11 K, Leipnik Mihály 1020.16 K, dr. Adorján Emil 1014.13 K, dr. Löwy Mór 976.86 K, Róth Armin 976.84 K, Grósz Béla 959.72 K, dr. Olasz Béla 943.26, Rác János 935.10 K, Rosenbergsz Izsó 922.73 K, Erőss Rezső 895 K, Mezey Mihály 856.95 K, Kain Jakab 832.67 K, dr. Bárdos Imre 823.13 K, Germán Károly 806.40 K, dr. Grám Károly 800.80 K, Deutsch Herman 1144.45 K, Kohn Dávid 787.59 K,

Salamon Benedek 784-80 K, Moskovits Miksa 2468-91 K, Andrányi Gusztáv 742-50 K, Rosenzweig Lipót 742-50, gr. Tisza István 730-56 K, Kepes L. Miklós 724-56 K, Berger Gedeon 715-97 K, Helti József 702-64 K, dr. Várnai Ferenc 684-82 K, Klein Dávid 670-18 K, Pekánovits Imre 666-92 K, Weimann Henrik 640-40 K, Hlatky Endre 1270-80 K, Schwarcz Izidor 620-78 K, dr. Perczel Adolf 612-44 K, Boros Jenő 598-50 K, Perlesz József 595-40 K, dr. Friedländer Sámuel 978-24 K, Molnár Lajos 590 K, dr. Adorján Ármán 666-48 K, Hann Lajos 558-40 K, dr. Schiff Ernő 548-69 K, dr. Schweiger Ede 505-16 K, dr. Gyémánt Jenő 496-50 K, Huzella Gyula 1075-20 K, dr. Váli Péter 426-80 K, Frankó Endre 1048-20 K, dr. Berkovits Ferenc 397-20 K, Reisman Mór 356-59 K, Weisz Ernő 318-56 K, Ternyei Antal 222 korona.

A belügyi államtitkár Nagyváradon.

Előkelő vendége van jelenleg Nagyváradnak. Némethy Károly belügyminiszteri államtitkár a tegnap délutáni gyorsvonattal Csucsáról egyszerű látogatásként Nagyváradra érkezett.

Rimler Károly polgármester, aki baráti viszonyban van a miniszteri tanácsból nemrég államtitkárrá kinevezett Némethy Károlylyal s marienbadi nyaralása alkalmával hívta meg az államtitkárt Nagyváradra.

Ugyanis a belügyminiszteriumban már évek sora óta Némethy Károly intézi a városok ügyeit s ezekből látta Nagyvárad rohamos fejlődését s mivel családjával jelenleg Csucsán tartózkodik a saját villájában, a polgármester kérésének örömmel tett eleget, hogy személyesen is meggyőződjék a város fejlődéséről és lássa azokat a nagyarányú intézményeket, amelyeknek aktái annak idején az ő kezei mentek keresztül. Fokozta az államtitkár érdeklődését Nagyvárad fejlődése iránt az a körülmény, hogy már 22 év óta nem volt Nagyváradon. S hogy nézett ki Nagyvárad ezelőtt 22 évvel?!

A vasútállomáson Rimler Károly polgármester s szép számú közönség fogadta Némethy Károly államtitkárt s szívélyes üdvözlés után a város fogatán a Rimanóczy-szállóba hajtottak.

Pár perc múlva a városházára kocsiztak, ahol a tanácssteremben már várták az előkelő vendéget dr. Hoványi Géza orsz. képviselő, a tanács tagjai és a jegyzői kar.

Rimler Károly polgármester itt a tanács nevében üdvözölte röviden. Nem nagy ceremóniával — ugymond — hanem meleg szeretettel. Érezte úgy magát, mintha hazajött volna. Ezután bemutatta a tanács tagjait.

Az államtitkár szívélyes, barátságos hangon válaszolt. Ismeri a miniszteriumból a város fejlődését. Örömmel jött el, hogy a város nagy kulturális műveit megtekintse.

Ezután a polgármester bemutatta a városháza nagytermét; felhívta Bihari Sándor nagyszabású milleniumi képére, amely megragadta figyelmét az államtitkárnak.

Réz Bertalan a városházán bemutatta a diszbe öltözött lovasrendőr csapatot, amely szintén megnyerte tetszését az előkelő vendégnek.

A városházáról, a tanács tagok kíséretében a csendőr altiszti iskolába hajtott az államtitkár, akit Várady csendőr alezredes, iskola parancsnok és Gáll főhadnagy fogadtak.

Az államtitkár megtekintette az iskolát. Innét a honvéd hadapródiskoláka ment át az államtitkár, Rámfy Zsigmond alezredes, hadapródiskolai parancsnok fogadta a magas vendéget.

Majd a nyári szinkört nézte meg Némethy Károly államtitkár s a szinkör területe és környéke nagyon megnyerte tetszését.

A közelben folyó Pece rendezési munkálatokat szintén megtekintette a város előkelő vendége s itt Kószeghy József v. főmérnök magyarázta meg a munkálatokat.

Este 6 óra fele a városi árvaházba látogatott el az államtitkár s az összes helyiségeket megtekintette. A kis árvagyermek ünnepelő ruhában várták a magasvendéget, akit özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné előző fogadott s kérte az államtitkár jóindulatát az árvaház iránt.

Este a Rimanóczy-étteremben a polgármester bankettet rendezett az államtitkár tiszteletére, a melyen Hlatky Endre és dr. Miskolczy Ferenc főispánokon, dr. Hoványi Géza orsz. képviselőn kívül a városi tanács tagjai, a megyei tisztikar több előkelő tagja, valamint a törvényhatóság több tagja volt jelen.

A banketten több szép pohárköszöntő hangzott el, leginkább az előkelő vendégre, aki a város fejlődéséről emlékezett meg igen szép szavakban.

*

Ma reggel megtekinti az államtitkár a város vízműveit és a városi villamosteletet s még a délelőtti folyamán elutazik Nagyváradról.

Ahol mocsárból isznak az emberek.

Költözni akar egy község.

Biharmegyének nem sok az iskolája, de talán még az iskoláknál is kevesebb az iható vizű kútja. Talán az ujjaikon összeszámlálhatjuk azokat a helyeket, ahol egészséges vizű ártézi kutak vannak. Van nagyon sok község, ahol közönséges pocsolya vizeket isznak az emberek és örünek, hogy ilyet is ihatnak. Így van például most Oláhapáti községe is. Ennek a községnek a határában egy mocsaras tó van, mely a Körözből táplálkozik.

A tó a lakosság egészségére ártalmas lehet kipároigása által, miéért is a törvényszéki vélemény alapján az alispán elrendelte a mocsár lecsapolását. A kulturmérnöki hivatal lett volna köteles a lecsapolás terveit elkészíteni. A lecsapolásról tudomást szereztek az oláhapátiak is. Valóságos izgalmat keltett a dolog köztük s kijelentették, hogy a lecsapolást semmiképpen nem engedik meg.

A tóba ugyanis ők vezetik árkokban a vizet a Körözből s ezt a felfogott vizet isszák. A községben vagy a szomszédos területeken egyáltalán nincs forrás. Kút meg éppen nincs. A község már nagy áldozatok árán és a földművelésügyi miniszter támogatásával pár évvel ezelőtt ártézi kútvizet készített meg, azonban eredménytelenül.

A községben egyáltalán nem találtak vizet s így temérdek pénze veszett oda a lakosoknak. Most úgy segítenek az ivóvíz bajon, hogy a tóba felfogott viz átiszvárog s így a némileg megtisztult viz ihatóvá válik. Ez természetesen nem elégíti ki az egészségügyi követel-

ményeket, azonban mégis többet ér a semminél és legalább van vize a községnek.

A lakosság hallani sem akar a tó lecsapolásáról. A kulturmérnöki hivatalt kérték, hogy a terveket ne készítse el, mert azokat végrehajtani nem engedik. Egyidejűleg arra is felkérték a mérnöki hivatalt, hogy hasson oda az alispánnál, miszerint vonja vissza a lecsapolási rendeletet.

Az esetben, ha az alispán mégis regaszkodik előbbi álláspontjához, a lakosság kijelentette, hogy elköltözik a községből más helyre s a házakat visszahagyva új területen fog községet alapítani.

Az erélyes fellépésnek valószínűleg meglesz a hatása, melyet nagy kíváncsisággal várnak a községben.

UJDONSÁGOK.

Jenő főherceg Nagyváradon.

A Pannonia fenséges vendége.

Magas vendége érkezett tegnap a Pannoniának. Az uralkodóház egyik tagja Jenő főherceg jött Nagyváradra, ahova a déletlen folytán jutott. A főherceg ugyanis Erdélyben tartandó katonai nagygyakorlatra akart automobilon elutazni. Az automobilon azonban még Budapesten felmondta a szolgálatot s így a 7 óras gyorsvonattal volt kénytelen meglenni az utat a főherceg.

Nagyváradon még csak a legbeavatottabb katonai körök se tudtak a főherceg érkezéséről, mert a főherceg a lehető legnagyobb inkognitóban akart maradni. Jenő herceg érkezését Nagyváradon egyedül Haraszti Károly a Pannonia bérlője tudta, akinek a főhercegtől tegnap reggel sürgöny érkezett. A sürgönyben a jöveletét tudatta a főherceg és egyszersmind arra kérte Harasztit, hogy a legnagyobb titokban tartsa az egész dolgot.

Haraszti tegnap este hét órakor a főherceg elé ment a pályaudvarra, ahol senki sem sejtette, hogy mily magas vendéggel robog be a gyorsvonat.

A főherceg fejedelmi alakja nyomban a megérkezésük feltűnt mindenkinek a pályaudvaron és általános ostromnak volt kitéve Haraszti, hogy mégtudják a vendég kilétét. A pályaudvaron még maga az állomás főnök sem tudta, hogy Jenő főherceg érkezik s így fogadtatásáról nem is gondoskodott.

A pályaudvarról a főherceg Jalu-szinszky ezredes és Haraszti Károly kíséretében egyenesen a Pannoniába hajtott, ahol már négy szobából álló lakrész volt részére fenntartva.

Az estét a főherceg Jalu-szinszky társaságában töltötte. A vacsorát elég korán kötölte el s aztán rövid sétát tett s pihenni tért.

Jenő főherceg tábornagi egyenruhát viselt.

Az előkelő vendég csak ma délig marad Nagyváradon, azfán a déli gyorsvonattal tovább utazik Kolozsvárra. A főhercegnél tekintettel arra, hogy nem hivatalosan jár Nagyváradon, semmiféle fogadás nem lesz.

*** Szébesztha csendőrszázados áthelyezése.** Nagyvárad társadalma mély sajnálkódással értesült arról a felsőbb intézkedésről, hogy *Szébesztha* Ottokár csendőrszázados, nagyváradai szérnyparancsnok áthelyeztetett Nagyváradról Deésre. A katonaságnál s így a csendőrségnél is nem szokatlan dolog az ilyen áthelyezés, de *Szébesztha* százados áthelyezése közelebbről érinti városunk előkelő társadalmát, mert a körünkből távozó csendőrszázados előzékeny, finom uri modorával általános szeretett és becsülést érdemelt ki s családjával együtt uri társadalmunkban méltó helyet foglalt el. Hisszük, hogy az új állomáson a körünkből távozó csendőrszázados és családját ép oly szeretet és becsülés veszi körül csakhamar, mint aminővel városunkban találkoztak.

*** Kinevezés.** Ifj. *Darvassy* Lajos, *Darvassy* Lajos városi tanácsnok fia, a 13. huszárezredhez hadnagygyá neveztetett ki. Az új huszárhadnagy a Terézia-akadémiában végezte katonai tanulmányait.

*** A hivatalos lapból.** Ó császári és apostoli királyi Felsője katoná-emberbaráti ténen való különösen érdemes működésük elismeréséül: dr. *Valikora* János losonci apátplébánosnak a III. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen, *Eitner* Ákos Elemér esztergomi székesegyházi igazgatónak a Ferencz József rend lovagkeresztjét és *Kundrich* Kvariszt eperjesi Ferenc-rendi kolostorfőnöknek a koronás arany érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Koleszár* Lajos bánffyhungyadi áll. polg. isk. igazgatót az 1910—11. 1911—12. tanévekre a belényesi áll. polg. leányiskolához, továbbá a nagyváradai közs. és izr. polg. iskolához iskolalátogatónak bizta meg.

*** A város zárszámadásának megtekintése.** Nagyvárad város házi pénztáráról s a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványokról szerkesztett 1909 évi zárszámadásokat. mérleget és vagyonelejtárt a Tanács és pénzügyi szakbizottság a folyó évi augusztus hó 29-én tartott együttes ülésében tárgyalás és vizsgálat alá vevén, azt megállapította s az 1886. évi XXI. tc. 17. szakasza rendelkezéséhez képest az 1910. évi augusztus hó 31. napjától ugyanezen évi szeptember 14-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra a városi számvevő hivatal helyiségében közszemlére kintenni rendelte. Miről a város közönségét azon figyelemzetéssel értesitem, miszerint a zárszámadást, az azokra vonatkozó okmányokat a fenti határidőben bármely adófizető nagyváradai polgárnak megtekinteni joga van, az ellen nemaláni észrevételeit a folyó évi október havi rendes közgyűlés határnapját megelőzőleg öt nappal írásban a tanács mint állandó választmányhoz beadhatja. Kelt a városi tanács és a pénzügyi szakbizottság 1910. évi augusztus 29-én tartott együttes ülésében. *Rimler Károly*, polgármester.

*** A Művészház művészestélye.** Ma szerdán délután 5 órakor rendezi második művészestélyét a vármegyei ház dísztermében lévő kiállítási helyiségében a *Művészház*. Igéreteit hamarosan beváltja a vezetőség, alig múlt el a vernissage, az első matiné s már újból szivós programmat estélyt rendeznek. A mai műsoron

eddigelé művészeti és esztétikai előadással *Dutka Akos* és *Sik Rezsőné* urnő szerepelnek, aki modern poéták verseiből fog felolvasni. A közönség körében nagy érdeklődéssel néznek az estély elé, amelyet vasárnap délelőtt újabb matiné fog követni. Ugy látszik, hogy a Művészház nagyváradai akciója nemcsak erkölcsi, de szép anyagi eredménnyel is fog végződni. Tegnap *Hlatky* Endre főispán adta újabb tanujelét művészet iránti szeretetének és áldozatkészségének két képet vásárolván a tárlaton. Kivüle még dr. *Sámson Márton*, *Schwartz Miksa*, ifj. *Moskovits Mór*, dr. *Bárdos Imre*, dr. *Fónás Emil*, *Fodor Izsó*, *Schwartz Katinka* vásároltak eddig és ma délelőtt *Kondor Ernő* megvette *Götz B. Ernő* összes grafikai rajzait az igazgatása alatt szeptember hó 16-án megnyitott nagyváradai »Bonboniere«-színháza részére. Az egyesületbe eddig 175 tagot vettek fel, amely szám bizonyára a tárlat bezárásáig még jelentékenyen emelkedni fog. A mai estélyen a tagok tagsági és tiszteletjegyeikkel vehetnek részt, nem tagoknak a belépődíj 1 korona.

*** A megye költségvetése.** Biharmegye közszükségleti alapjának költségvetését most állítják össze a vármegyén. A költségvetés tetelei most már mind úgy lesznek felvéve, hogy a vármegye akadálytalanul gazdálkodhassék s ne kellessen valósággal koldus módjára eljárni oly dolgokban, amelyekben nem szabad elzárkóznia a megyének. Az új költségvetésbe be fogják állítani a legutóbb törölt négy fogalmazói és 4 irtokai állást is. A költségvetés szerint az új állásokat 1911 január 1-től rendszeresítik. Az új költségvetést a szeptemberi közgyűlésen tárgyalják, úgy, hogy már decemberre a miniszteri jóváhagyás is megjöhet rá.

*** Furcsa küzdelem egy szövetkezet ellen.** Valahol a székelyhidi járás egyik községében jömenetelű üzlete volt *Schwarz Albert* nek és a fiának. Gyarapodott a vagyon és szegényedett a lakosság. A falusi árendások módjára neki is egymáson feküdtek a bankjegyei. Ám egy szép napon rémes lelkek buzgólkodásából megjelent a szövetkezet, minden ilyen árendás ijesztő réme. A lakosság eltordult az árendástól és a szövetkezet pár hónap alatt általános virágzásnak indult. *Schwarzék* csak vártak és nem gyarapodott a bankjegy csomó, sőt lassanként apadt. Végre is belátták, hogy a szövetkezet nem konkurens nekik, mert nem akar haszonra dolgozni, hanem csak a tagjainak érdekeit védi, így pedig versenyre kelni nem lehet, hát panaszra fogták a dolgot. *Schwarz Albert* és fia a székelyhidi járás főszolgabíróhoz ment panaszra, hogy ő nem tud meggazdagodni, sőt már nem is tud keresni, a szövetkezet mindent elharácsol előle. A főszolgabíró arra kérték, hogy hasson oda, miszerint szabják meg a szövetkezet működési körét. A főszolgabíró a panaszt kedvező véleménnyel terjesztette be az alispánhoz. Furcsa dolog biz ez, hová jutottunk. Új magyarjaink karhatalommal akarnak meggazdagodni és önvédelmi eszközeinket a szövetkezeteket lehetetlenné akarják tenni. Ebből ugyan aligha lesz valami.

A földadó lajstrom közszemlé. Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó, s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1910. évi földadó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. törvénycik 16. §-a értelmében folyó évi szeptember 1-től szeptember hó 8-ig, nyolc napi közszemlére a városi

adóhivatal 31. számú szobájában azon figyelemzetéssel tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokon terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni nemaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adóval nem már az előző évben is megtróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a f. évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a kir. pénzügyigazgatósághoz benyújthatják. A később benyújtott felebezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárad, 1910. évi augusztus hó 30. Városi adóhivatal.

*** Járványfészkek a város közepén.** Most a mikor egy fenyegető vész: a kolera az egész ország közegészségügyi faktorait sorompóba szóllította, Nagyvárad közegészségügyi hatóságai is dicséretre méltó buzgalommal megteszik a szükséges óvintézkedéseket. De talán elkerülte figyelmüket az a körülmény, hogy a város kellős közepén valóságos ragály-fészkek van, amely alkalmas arra, hogy onnét nemcsak a város minden részébe széthurcoltassék egyetlen nap alatt bármilyen föllépő járvány, de igen nagy a valószínűsége annak is, hogy ez a járvány széthurcolódik az egész vármegye területére. A Közpárti korzóhoz közel, az *Ezredvi-émléktér*en a *Knapp házban* van a betegsegélyző pénztár, a királyi tanfelügyelőség és valami katonai parancsnokság. A 3 hivatal meg is férne egymás mellett békével, ha a betegsegélyző pénztár orvosai nem ott tartanák a hivatalos betegvizsgálókat. Kedden és szombaton valóságos Isten kísértés a kir. tanfelügyelőség hivatalába menni. Sánták, vakok, bénák s mindenféle fertőző nyavalyákban szenvedő emberek, asszonyok, gyermekek lepik el a lépcsőházat a szó szoros értelmében. Közben pedig ugyanazon a lépcsőn járnak föl a városi és megyei tanítók és viszik szép csendesen akaratlanul a járványos nyavalyáikat az iskolákba az egész város s az egész vármegye területén. S a hatóság nem tudja mért grasszál a sok járvány a legszigorubb óvintézkedések dacára is! Ha a járvány kórházat igen okosan ki tudták telepíteni a város külső területére, tessék ugyanigy elbánni a betegsegélyző pénztár orvosi hivatalával is; mert első a város lakosságának az egészsége, mint közös érdek és csak azután jöhetnek szóba apró kis magánérdekek. (B. F.)

*** A kumanyesdi haramiák.** *Kumanyesd* biharmegyei községben annyira fajultak a közbiztonsági állapotok, hogy a legszigorubb intézkedéseket kell foganatosítani. Az aránylag kicsi községben két hónap alatt 2 orgyilkosság és több gyilkossági kísérlet volt. Az orrvadászoknak pedig se szeri se száma. A főszolgabíró most arra kéri az alispánt, hogy rendelje el, miszerint a kumanyesdiektől kivétel nélkül kobozzák el a fegyvereket. Ezenkívül javasolja, hogy más közbiztonsági intézkedéseket is foganatosítsanak, mert csak is így állhat vissza a vagyon és életbiztonság.

*** A gyorsiró tanfolyam,** mely *Hodosi Márton* okleveles gyorsiró vezetése mellett f. évi augusztus hó 1-én kezdődött, szeptember hó 1-én az újabb beiratkozni szándékozók számára újból megnyilik. — Középiszkolák növendékei, ha legalább öt tanuló jelentkezik egyszerre, csekélyebb díjazás mellett nyernek oktatást. — A beiratkozni óhajtok fél 6-tól fél 7 óráig az *Auspitz* tanintézetben (*Szilágyi Dezső-utca*) naponta jelentkezhetnek.

* **A Bottó-féle főzőiskola megnyitása.** A városi tanácstól nyert felhatalmazás alapján közlöm, hogy a Körös-u. 27. számú alapítványi háznál létesített Bottó-féle főzőiskola f. évi szeptember első napjaiban megkezdte működését és így felhívom mindazon szülők, gyerekek és intézeti vezetők figyelmét, hogy amennyiben iskola-kötelezettségen túl levő, 12-ik életévüket betöltött leány gyermekeiket, vagy a neveletésükben levő növendékeiket a főzés gyakorlati elsajátításában kioktatni óhajtják, hogy a főzőiskola helyiségeiben folyó év szeptember 5-éig az iskolavezető tanítónőnél jelentkezhetnek. Az öt hónapig tartó tanfolyam díja személyenként 30 korona, mely összeg előleges havi részletekben fizetendő. Beiratási díj 2 korona, míg az intézeti eszközök használati díja 3 korona, szintén a beiratáskor fizetendő. Azok a növendékek, kik a főzőiskolában étkezni óhajtának, ebédért havi 18 koronát, vacsoráért 15 koronát tartoznak fizetni. Ezen tandíjfizetési kötelezettségek alól a 2 korona beiratási díj és a 3 korona konyhaeszköz használati díj kivételével mindazon mentesek, kik teljes vagyontalanságukat hatósági szegénységi bizonyítvánnyal igazolják. Végül mentesek a fizetési kötelezettségek alól az állami gyermekmenhely gondozásában levő, hatóságilag elhagyottá nyilvánított gyermekek. A főzés tanítását, a növendékek gondozását eskü alatt szolgáló, képesített tanítónők teljesítik. Érdeklődők akár szóbeli, akár levélnél tudakozódásaira az iskolavezető tanítónő nyújt kellő felvilágosítást. Nagyvárad, 1910. augusztus 25. *Furicskay* Barna, tb. tanácsos.

* **Megszökött zsebtolvaj.** Béres Mihályné panaszolta, hogy a nagypiac-téren, míg vásárolhatott, ismeretlen tettes 6 koronát tartalmazó pénztárcáját egy őrizetlen pillanatban tőle ellopta. Lopást Lakatos Antal 52 éves helybeli cigány követte el, ki a pénzt azonnal átadta vadházastársának Morvay Julianna cigányasszonynak. Lakatos ezideig 14 ízben volt már büntetve. E tettéért is súlyos büntetés vár rá.

* **Találtak egy zálogjegyet, két katonakönyvet, egy erszényt némi pénztartalommal, egy tekete csipke sált, egy szürke tiszt gallért, egy tervrajzot.** Igasolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen I. em. 7. sz. szobában.

* **Elveszett egy 10 hónapos rövid szőrű fehér-sárga foltos vizsla kutya.** Különös ismertető jele: fej közepén egy fillér nagyságu kopasz folt. Becsületes megtaláló illő jutalomban részesül.

x **Magános urinő ajánlkozik plebániára, vagy magános úrhoz gazdasszonynak.** Házvezetésben teljesen járatos. Cim: Nagyvárad, Lakatos-utca 161.

Szives tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabásati akadémián nyert kintúntó oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiából. Pontos kiszolgálásért kezeskedik. Szives pártfogását kérve tisztelettel:

HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyvárad.

344

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében augusztus hó 28., 29., 30. és 31-én a következő pompás mozgófényképek lesznek bemutatva. 1. Kordillerák. 2. Vörös lovag. 3. Sziv accordjai. 4. Marchalovszki bal-esete Soroksáron. 5. Levélhordó. 6. Kockahalász. 7. Arles egy rombadólt város. 8. Kutbaesett születésnap. Belépti-díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kintűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szives pártfogását kéri *Hartstein és Orlei* kávéházi tulajdonosok.

* **Borsalino, Pichler és angol kalapnyári** ujdonságok **REICHERD ARUHAZABA** megérkeztek, hol legelegausabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók. 40

Uj üzlet! Uj üzlet!

GÁL FERENCZ

dismü, játék és sport áruháza

a legtisztább hangu gramofonok és lemezek gyári raktára

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

iskolahegedűk és tokok, kottatartók, Iskolatáskák, fiókos tükrök és teljes internátusi felszerelések.

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolfframéggöt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfframéggöt* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szivesen szolgálok felvilágosítással. 44

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó

Nagyvárad, Szt János-utca.

Bátor ügyvédjelölt.**Riadalom a Széchenyi-téren.**

Tegnap délelőtt nagy riadalmat okozott a Széchenyi-téren egy elragadt ló, melyet egy 8 éves kis gyermek hajtott. A déli órákban, amikor már a tárgyalásokról is jöttek le a törvényszéki épületből s a forgalom a legnagyobb volt a téren, egyszerre kétségbeesett segély kiáltás hozta izgalomba az embereket.

A segély kiáltást előbb nem tudták honnan ered, csak mindég közelebb és közelebb jött s folyton kétségbeesettebb volt. Pár percnyi izgalmas várakozás után egy szédítő gyorsasággal száguldó kocsi robogott a térre. A kocsin egy 8 éves kis gyermek ült, aki rémülve kiáltozott segítségért, miközben rángatta a gyeplőt, amitől a lovak még jobban megvadultak s tova iramodtak.

A kocsi hol az egyik, hol a másik oldalra dőlt minden pillanatban s a feldőléstől lebetett tartani. A közönség közül senki sem merte a lovak megfékezését megkísérelni.

A kis gyermek látva, hogy senkitől sem kaphat segítséget s a lovak a Körösbe viszik, ki akart ugrani a kocsiból, amivel a biztos halálba jutott volna. A megvadult lovak épen *Hollósy Béla* ügyvédjelölt előtt robogtak el. *Hollósy* látva a gyermek kétségbeesését és szándékát, pillanatig sem habozott. A fiura rákiáltott:

— Ki ne ugordj! És ő maga versenyt futott a lovakkal. Mintegy 300 méteres izgalmas

hajsza után *Hollósy* elérte a lovakat s vasmarokkal ragadta meg a zablát. A látványra nagy közönség gyűlt össze s most már két emberért reszkettek. Szinte elállott lélegzettel várta mindenki a történetdöket. Ha az ügyvédjelölt megbotlik, vagy a lovak megrugják, föltétlenül a kerekek alá kerül. A lovak még jobban megijedtek s rohantak az ügyvédjelölttel tovább.

Hollósy egy alkalmas pillanatban ügyes fogással oly erővel ragadta meg mindkét kezével a kantárt, hogy a lovak megtorpantak s remegő inakkal engedték, míg gazdájuk veszi gondjaiba. A bátor ügyvédjelöltet méltó óvációkban részesítették az összegyűltek.

Ne felejtsek Hölgyeim! Saját érdekünkben megérteni Radó és Kertész Kossuth-utca 2. sz. Telefon 10-12. sz. Uj női divatruházának megálgó széké p árult. Ismerjük meg fenné oles ó árat, és az áruházat, hol ezután bizalommal olcsón vásárolhatunk. Iskolás Gyerekek- nek fehérneműt ne vegyünk máshol, mert itt legolcsóbb.

SZINHÁZ.

Uj műsor a Pannoniában. A közönség egyre fokozottabb érdeklődése kíséri a Pannonia mozi kitűnő képeit. A mostani uj műsor is igen zajos tetszéssel találkozott. Az uj műsor képei: 1. Kocsigyártás Sziciliában. 2. Kató zsinigjei. 3. Az éjjeli őr leánya (dráma). 4. Egy érdekes regény. 5. A tejes üveg. 6. András, mint zsan-dár. 7. Pathe Journal.

IRODALOM.**Beiratások.**

A nagyváradi I. sz. püspökség kegyurásága alatt álló *várad-olasszi-i r. kath.* négyosztályú fiu népiskolában az 1910-11-iki tanévre a rendes beiratások ideje *szeptember 1-től 3-ig*, d. e. 8-11-ig, d. u. 3-5 óráig fognak terjedni. A magánvizsgálatok, továbbá a javító-, pót- és felvételi vizsgálatok előzetes bejelentés után szeptember 5-én d. e. 9 órától fognak megtartatni.

A rendes tanítás szeptember 6-án veszi kezdetét.

Tisztelettel értesítetnek azon szülők és gyámok, kik ezen iskolában óhajtják gyermekeiket, illetve gyámoltjaikat taníttatni, hogy a fennebb jelzett napokon és időben a beiratás céljából a tanulókkal a magasabb osztály fölvételére szükséges érdemsorozattal vagy bizonyítvánnyal együtt sziveskedjenek az iskola épületében (Rákóczi-ut 24-819.) megjelenni.

A tanítás teljesen ingyenes, egy-egy tanuló után csupán 50 fillér beiratási díjat kell fizetni. A szegény szülők kérelmére ezen beiratási díj is elengedtetik.

Szeptember hó 8-án ünnepélyes istentel, melyre minden tanuló eljönni köteles.

A nagyvárad-ujvárosi római katolikus elemi fiú iskolában (Körözs. u. 6. sz.) a beiratások szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án délelőtt 9—11 óráig, délután 3—5 óráig eszközöltetnek.

Felkérjük a szülőket, hogy a beiratásokra az iskolai értesítő könyvecskét, a himlőoltási bizonyítványt, továbbá a kereszteleési igazolványt magukkal hozni sziveskedjenek. A kereszteleési igazolványt az illető plébániai hivatal kívánatra díjmentesen állítja ki.

Azon növendék, ki egy, legfeljebb két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert, szeptember 1-én pótvizsgálatot tehet, melynek sikeres kiállása után felsőbb osztályba vétetik fel. Ez előre bejelentendő a szülők és gyámok által az igazgatóságnál. A pótvizsgálat díjmentes.

Beiratási és tandíj nincsen, de 50 fillér ifjusági könyvtári díjat minden egyes tanuló köteles fizetni. A szegényeknek ez is elengedtetik.

Azon szülők, kik gyermekeiket mint magántanulókat kívánják taníttatni és ennél az iskolánál vizsgáztatni, kötelesek a beiratási napokon a növendékeket beírattatni.

Felkértenek a szülők és gyámok, hogy a beiratásnál személyesen jelenjenek meg.

Magánvizsgálatok a beiratási napok bármelyikén tehetők.

A fanév ünnepélyes megnyitása a Veni anctéval szeptember hó 4-én délelőtt lesz, a rendes tanítás szeptember hó 5-én reggel veszi kezdetét.

A váradvelencei róm. kath. elemi fiú és leányiskolában a beiratások szeptember hó 1. 2. 3. 5. 6. és 7-én tartatnak, délelőtt 8 órától 11-ig, délután 2-től 5-ig. Beiratási díj 50 fillér, egy a fiú, mint a leányiskolában, mely alól megokolt szóbeli kérelemre a plébános-igazgató adhat felmentést. Tisztelettel kéretnek a szülők és gyámok, hogy kezdő tanulók születési bizonyítványát, iskolába jártaknak pedig értesítőjét hozzák magukkal. Tíz éves és tíz éven fölülieknek még újraoltási bizonyítványt is kell felmutatniok. Szeptember 8-án „Veni Sancte”, 9-én pedig kezdetét veszi a rendes tanítás.

Nagyvárad város községi elemi és ismétlődő iskoláiban 1910—11 tanévi beiratások f. évi szeptember hó 1—3 napjain naponként délelőtt 8—12-ig és délután 2—5 óráig eszközöltetnek. Rendes tanítás pedig szeptember 5-én veszi kezdetét. Tudomására hozza a terdörkapitányi hivatal a közönségnek, hogy a tanítás teljesen ingyenes s 50 fillér beiratási díj csak azon szülőktől szedetik, kik az alól szegénységükre való hivatkozással felmentést nem kérnek.

Új üzlet! Szülők figyelmébe! Új üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, fiókos tükrök, esőernyők, reggeli és sárcepek, mosdótálak, evőeszközök, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetők.

Gál Ferencznél,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Szalay Stefánia áll. kép. okl. zenetanár iskolájában a növendékek beiratása szeptember 1—6-ig lesznek. E határidőn túl beiratkozni nem lehet.

Szeptember 9-én lesz az iskola év megnyitása.

Igazságszolgáltatás.

Elajándékozott csecsemő. A múlt év október havában érdekes csecsemő-bonyodalom keletkezett itt Nagyváradon. Márta Flóra rontói parasztasszony jelentést tett a rendőrségen, hogy egy cselédforma leány a Kispiacson átadott neki egy 3—4 hónapos csecsemőt és szóta szirét sem látta az anyjának. Csak éppen addig hagyta nála, míg valamit vásárolt, de többé vissza nem tért. A rendőrség az ajándékba hagyott csecsemőt elhelyeztette a gyermekmenhelyen, az anyja ellen pedig elrendelte a nyomozást. De sikertelenül. Az anyja kitérte nem tudták megállapítani, míg végre maga jelentkezett a rontói asszonynál, akinek gyermekét átadta. Szimucz Mártának hívták a cselédleányt, aki ellen a kir. ügyészség családi állás elleni büntetés miatt vádat emelt. Az ügy tárgyalása tegnap volt, dr. Möre Pál elnöklésével. A cselédleány azt adta elő, hogy a csecsemőt tartásba adta át Márta Flórának, havi 10 koronát ígérve neki. Márta Flóra ugyan ezt tagadta és erősen állította, hogy ezek egy pár percre vette át a csecsemőt, mégis a bíróság, vádlott vallomásának alapján, felmentő ítéletet hozott. Az ügyész fellebbezett.

Váltóhamisító parasztok. Ez a história mintha nem is egyszerű talusi parasztemberekre, hanem nagyvárosi aszfalt- és váltólovagokra volna szabva. Folyó év március 2-án dr. Székely Adolf ügyvédhez beállított két bocsoros kigyiki román paraszt és magukat Szelezsán László és Mészáros Jánosnak adva ki, megbízták az ügyvédet, hogy szerezzen nekik egy pár száz korona váltókölcsönt. Az ügyvéd közbenjárására a Nagyvárad Népbank le is számított egy 900 és 600 koronás váltót, mikor azonban a törlesztésekért felszólítást intéztek az aláírókhoz, Szelezsán Lászlóhoz és Mészáros Jánoshoz, azok kereken megtagadták a fizetést, mert ők soha a banktól kölcsön pénzt nem vettek. Nyilvánvaló volt ebből, hogy váltóhamisítás történt. A közbenjáró ügyvéd azonnal kigyikre utazott, hogy felismerje a váltóhamisító parasztokat és sikerült is neki *Bencze Vaszali* és *Popa Péter* kigyiki parasztemberek személyében felfedezni a szélhámosokat. A bíróság tegnap foglalkozott ezzel az ügygyel, *Korn Lajos* elnöklése alatt. Mindkét parasztember tagadta a dolgot, az ügyvéd és irodái személyzete azonban bizonyították, hogy *Bencze Vaszali* volt az egyik paraszt. *Popa Péter*re nem emlékeztek határozottan. A bíróság ennél fogva *Popa Péter*t felmentette, *Bencze Vaszali*t ellenben 2 évi fegyházra ítélte.

TÁVIRATOK.

Titokzatos holttest Szerajevóban.

Bécs, augusztus 30. A Reichspost-nak jelentik Szerajevóból: Pale fürdőhelyen tegnap a parkban egy férfi holttestét találták. Mellette revolver hevert. A férfi, aki körülbelül 50 évesnek látszik, valószínűleg amerikai. Sok pénz és 3000 dollárra szóló névtelen hitlevél volt zsebében. Egész éjjel csendőrök őrizték a holttestet, míg ma reggel Szerajevóból kiszállott a törvényszéki vizsgálóbizottság. Lebetséges, hogy az ismeretlen férfi öngyilkos lett.

Repülőgép az Eiffel-torony körül.

Páris, augusztus 30. Bielovucic tegnap felszállott kétfedelű Voisin-gépén Issy les Moulineauxban és villámgyorsan röppült Páris fele. Egyenesen az Eiffel-torony irányában haladt. 800 méter

magasságban többször megkerülte a tornyot, aztán visszaröppött Issybe. Rengeteg közönség nézte a sikerült felszállást.

Ujabb kolera esetek a külföldön.

Berlin, augusztus 30. Berlin egyik északi városrészében egy háziszolga koleraszimpoták közt meghalt. Egy asszony és két gyermeke a Virchow-kórházban kolera gyanuja miatt megfigyelés alatt állnak.

Bukarest, aug. 30. A három gyanus megbetegedés nem kolera. A bakteriológiai vizsgálat negatív eredményre vezetett. A három beteg romlott hustól bélhurutot kapott.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI perzsonia borhoz
SAVANYÚVIZ
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYSZER

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél orvosilag ajánlva.

Jó forgalmu, s jókarban levő

gőzmalom
eladó

Seprősön, (Aradmegye kisjenői járás).
Czim: Fekete Ignác, Gurba, u. p.
o o Borosjenő o o

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, augusz. 30.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	9.81
Rozs októberre	—	—	7.45
Zab októberre	—	—	7.21
Tengeri júliusra	—	—	5.70

Irányzat: Lebonyolít, lanya.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	857.—
Oszták hitel	—	—	664.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.70
Államvasut	—	—	747.—
Jelzálogbank	—	—	482.—
Leszámitoló bank	—	—	587.—
Hazai Bank	—	—	308.—
Kereskedelmi részv.	—	—	747.—
Rimamurányi	—	—	691.—
Salgótarjáni	—	—	640.—
Közuti vasut	—	—	737.—
Városi villamos	—	—	373.—
Adria	—	—	557.—

Irányzat: Csendes, kevés üzlet.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad városi tisztii főorvosától.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminister úr 111000-1907. VII. sz. B. M. körrendelete és a városi tanács 15197-1907. számú véghatározata alapján felhívom mindazokat a kik egy netalán fellépő cholera járvány esetében felállítandó cholera kórházban mint ápolók 6 korona napidij és élelmezés és mint fertőtlenítők 5 korona napidij mellett alkalmaztatni óhajtának magukat, — hogy

ebbeli szándékukat 8 napon belül, naponkint d. e. 9 órától 10 óráig a városi tisztii főorvosánál (Városháza, körös-utcai bejáró, földszint 32. ajtó) haladéktalanul bejelentsék.

Nagyvárad, 1910. aug. 27.

Dr Mayer László,
tisztii főorvos.

**Moskovits Farkas és Tsa
cipő- és csizmagyár
részvén társaság Nagyvárad.**

I. Flók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Flók:

Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A beiratások alkalmából felhívjuk a t. c. szülők figyelmét elsörendü gyártmányainkra tiu és leányka iskolai cipőkben, melyek a legkényelmesebb formában vannak kiállítva. Állandó nagy választékban kapó ható fióküzleteinkben.

A

**„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.**

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 18
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 47
Püspökfürdü érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdü ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 22
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 58
Félix-fürdü érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	reggel	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdü ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 23
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 39
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5. Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képvisellete ■ Tantallampák gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemü villamvilágítási és erőátviteli munkálatokat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket.

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólám-

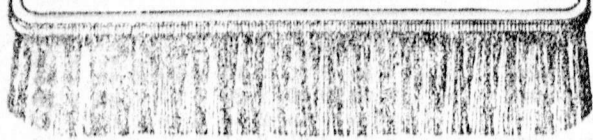
pákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán
keresk. vezető.

Reichel Henrik
gépész és elektro mérnök.

Gyorsan pusztul a bőr sezt On
bánya,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem
használja.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, ^{kitűnő italokat} és izletes ételeket
olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI száll-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

GYERMEK CIPŐK, GYER-
MEK KALAPOK, GYER-
MEK HARISNYÁK ÉS
GYERMEK fehérneműek
legjobb minőségben és
: kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek**, fény-
képes **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

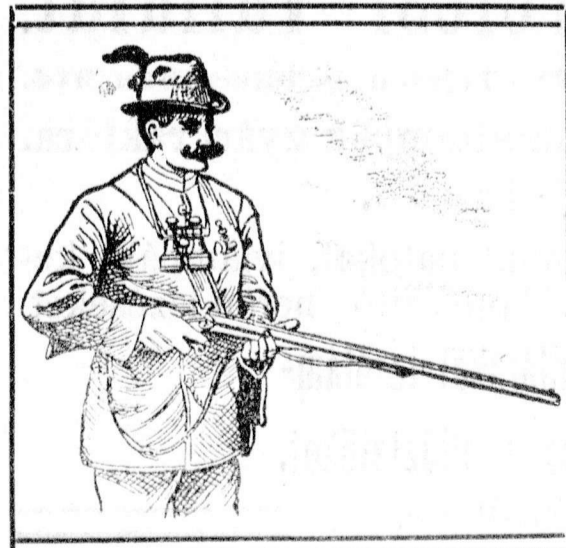
81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

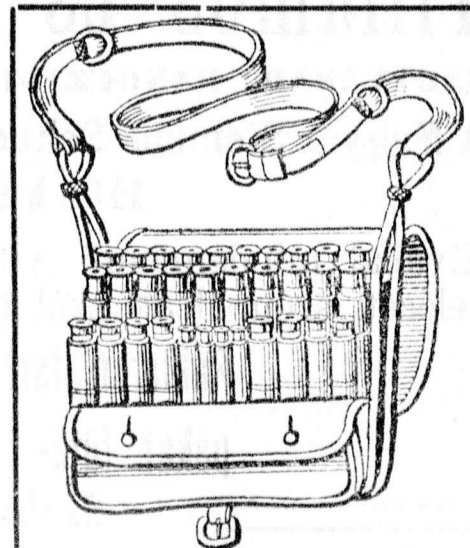
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. lőpor áruda

Wöllersdorfi vadásztölté-
nyek egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések,
vadászfegyverek.

Mindenemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.